

MAR – för en jämlik och kunskapsbaserad rehabilitering!

Ett gemensamt ställningstagande från
Fysioterapeuterna och Sveriges Arbetsterapeuter

SVERIGES
ARBETSTERAPEUTER

Runt om i Sverige pågår omställningen till god och nära vård. Målsättningen med omställning är att patienten får en personcentrerad god och nära jämlik vård. Navet i den nära hälso- och sjukvården är primärvården, både den kommunala och den regionala. Den kommunala primärvården står för drygt 25 procent av den totala kostnaden för hälso- och sjukvård. Sedan 2024 ingår rehabilitering i det lagreglerade grunduppdraget för primärvården (13a kap 1§ HSL).

Välfungerande och personcentrerade rehabiliteringsinsatser kräver god samverkan mellan regiondriven och kommunal hälso- och sjukvård och mellan professioner, men här finns brister vilket tydligt visas i de utredningar som gjorts kring omställningen till nära vård samt i det förslag till strategi för rehabilitering och habilitering som presenterades av Socialstyrelsen i maj 2026.

Ett viktigt steg mot en stärkt och jämlik kommunal hälso- och sjukvård, inklusive rehabilitering, är lagkravet på MAR i varje kommun. MAR regleras i hälso och sjukvårdslagen (HSL 2017:30). Från och med den 1 juli 2026 ska funktionen MAR finnas i den kommunala hälso och sjukvården inom verksamhetsområden som omfattar rehabilitering. MAR ska vara legitimerad arbetsterapeut eller fysioterapeut (11 kap. 4§ HSL). MAR är en central funktion för att säkerställa kvalitet och patientsäkerhet inom rehabiliteringsområdet. Uppdraget regleras i hälso och sjukvårdsförordningen (HSF 2017:80) och utgår från det reglerade uppdraget för medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och gäller i tillämpliga delar. Från och med den 1 juli 2026 har HSF kompletterats med att MAR ansvarar för att det finns ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för rehabilitering, habilitering samt förskrivning och användning av hjälpmedel (4 kap. 6§ HSF).

Omställningen till god och nära vård innebär ökade krav på att rehabilitering ges utifrån patientens individuella behov och förutsättningar. För att kunna möta dessa krav och säkerställa en kunskapsbaserad, jämlik och patientsäker vård är det viktigt att MAR-funktionen finns på ledningsnivå med mandat och organisatoriska förutsättning för att fullgöra uppdraget. Historiskt har tillgången till MAR varit ojämn, vilket kan ha bidragit till variationer i kvalitet och tillgång till rehabilitering. Införandet av ett lagkrav syftar till att skapa mer likvärdiga förutsättningar och stärka den medicinska kompetensen inom kommunal hälso- och sjukvård.

EN MAR I VARJE KOMMUN SÄKERSTÄLLER ATT DET ERBJUDS:

- **Jämlik tillgång till patient- och kvalitetssäker kommunal hälso- och sjukvård inklusive rehabilitering**

Så gott som alla personer som är i behov av kommunal hälso- och sjukvård har också behov av rehabilitering. Dessa personer har många gånger en komplex sjukdomsbild eller omfattande livslånga funktionsnedsättningar. En MAR säkerställer att en jämlik tillgång till hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterandeinsatser av hög kvalitet och med rätt kompetens tillhandahålls till alla dessa personer.

- **Kunskapsbaserad hälso- och sjukvård**

Rehabilitering är komplext. För att kunna följa nationella riktlinjer, vara en del av kunskapsstyrningen, utvärdera och följa upp rehabilitering behövs att det finns en övergripande ansvarig. Med en MAR i alla kommuner säkerställs att det finns särskild rehabiliteringskompetens vilket krävs för att uppnå en personcentrerad rehabilitering av god kvalitet.

- **Rätten till god hälsa**

Förebyggande insatser är viktiga på lång sikt, det sparar både lidande och kostnader att patienter inte behöver uppsöka akuten i onödan. Genom att satsa mer på hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser ökar möjligheten att använda resurser mer effektivt. Genom MAR kan stödet öka för att exempelvis möjliggöra kvarboende, minskad hemtjänst och ökad självständighet.

NÄSTA STEG

Det behövs ett ökat nationellt ansvarstagande och en ökad samordning i frågor som rör rehabilitering och habilitering. Rehabiliteringskompetens behöver finnas på ledningsnivå inom hela hälso- och sjukvården. Därför behövs en MAR på ledningsnivå även i regionerna och på nationell nivå i form av en Chief Rehabilitation Officer.

DETTA GÖR EN MAR

MAR säkerställer att patienterna har tillgång till personcentrerade hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser av god kvalitet, genom att:

- utveckla och kvalitetssäkra den kommunala rehabiliteringen
- implementera kunskapsbaserade rutiner och riktlinjer
- ansvara för att det finns riktlinjer kring egenvårdsbedömningar.

På uppdrag av vårdgivaren kan MAR även:

- utarbeta rutiner för individuellt förskrivna hjälpmedel och arbetstekniska hjälpmedel
- utreda och bedöma avvikelser inom ansvarsområdet samt anmäla enligt Lex Maria
- vara vårdgivarens sakkunnige i rehabiliteringsfrågor.

